

Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Resimlemenin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin MERCAN*

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Gaziantep / Türkiye,
zerrin.mercan@hku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9263-4363

Prof. Dr. Yasemin AYDOĞAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara / Türkiye,
yaseminaydogan@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-6086-5992

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin okul öncesi öğretmen görüşleri dikkate alınarak incelenmesidir. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu, 96 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada, veri toplama aracı olarak öğretmen görüş bildirme formu ve kitap resimlemelerini değerlendirme ölçeği kullanılmış, veri toplama araçlarının geçerliğinin belirlenmesinde kapsam geçerlik indeksi ve açılımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmış ve ölçeğin güvenilirliğini tespit etmek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Verilerin analizinde; nitel verilerin, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda temalaştırılarak frekansları kodlanmış ve kodlanan veriler için frekans-yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Bazı katılımcıların görüşlerinden alıntılar çalışmada yer almıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin çalıştığı kuruma, yaşa, eğitim durumuna

* Sorumlu Yazar. Tel: +90 505 383 16 48

göre okul öncesi öğretmen görüşlerinin farklılaştığı ancak kıdem durumuna göre görüşler arasında bir farklılaşma olmadığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem; Çocuk kitapları; Resimleme; Okul öncesi öğretmeni; Çocuk kitabı resimleri.

Review of the Pre-school Children's Books Illustrations Due to Teacher's Opinions

Abstract

The purpose of the study is to examine preschool child books illustrations with respect to the preschool teachers' opinions. The sample is 96 pre-school teachers. Research used scanning model, both the quantitative and qualitative methods are used. In the research, the teacher talk-back form and book illustration review scale are used for data collection. The reliability and validity of the data collection tools are made in the research. The content validity index and exploratory factor analysis are used for validity, and Cronbach's Alpha reliability coefficients are calculated for reliability. In the analysis of the data; frequency-percent-age calculations were performed for the coded and coded data by qualifying the qualitative data according to the opinions of the teachers. Excerpts from the views of some participants were included in the study. As a result of the research, it was revealed that according to the institution, age, education level of teachers, pre-school teachers' opinions differed, but there was no difference between views according to seniority status.

Keywords: Pre-school period; Illustration; Pre-school teacher; Child book; Pictorial illustration; Child books illustrations.

Extended Summary

Purpose

Children are individuals; differentiate from adults with respect to the attitudes, emotions, ideas and behaviours (Mardi, 2006). Children express themselves in many ways that reflects their ideas and emotions. Books are one of the effective ways to express themselves. In the pre-school times, children not only enjoy books, but also have different experiences while interacting the books. Those experiences prepare the ground of language, social, emotional and cognitive development (Sever, 2003). By developing problem solving

skills (Işıtan, 2005), imagination (Sarı, 2006), and causation (cognitive development), by supporting listening skills and new vocabulary recovery (language development), by identifying characters (emotional development) and by new experiences (social development); books support the child's entire development (Alpöge, 2003). In addition to support the development of children, books provide more and more experiences by the illustrations they had (Goodman, 1998). Book illustrations make the text meaningful (Nicholas, 2007), and enjoyable for the preschooler who are not capable to literate (Fang, 1996). Also illustrations are as a visual language that educate, develop pleasure and imagination (Sarı, 2006).

Pre-school teachers are one of the important adults, child interact in the first 6 years of their life. They are important due to the time they spend with children (Aslan ve Akyol, 2006), the role of being the first teachers of the children, and the quality of interaction with pre-schoolers. In addition, the children's first experiences about school are mostly related to the pre-school teachers. Teachers provide social and physical environment that enriches children's experiences. One of the most important experiences supported at school is meeting and interacting with books.

The research aims to get the pre-school teachers views regarding the child books illustrations. Although, it has known the importance of the books and illustrations, the researches in Turkey are mostly focus on the books texts rather than the illustrations. Even the texts are essential for the books; illustrations are indispensable for books, especially the books used by pre-schoolers (Mardi, 2006). So, the research will promote more researches to focus on illustrations.

Method

The sample is 96 pre-school teachers, reached by e-mail and face to face contact. The teachers are differentiated in the city they live, the age, the sex, the school type they work in, the time they spend on school and the educational level.

Research used scanning model, both the quantitative and qualitative methods are used. In the research, the teacher talkback form and book illustration review scale are used for data collection. The scale and the form were developed by the researchers with the opinion of 7 experts, who are worked on pre-school education or visual arts. The form consists of two main parts,

consists of pre-school teachers demographic information and open ended questions about pre-school books illustrations. Both open ended questions and book illustration review scale consists of three main parts as the illustrations, text-illustration relations and child-illustration relations. Book illustration review form is a likert type scale that the pre-school teachers score the items from one to five points. Also, five different child books are chosen to be scored by teachers.

The reliability and validity of the data collection tools are made in the research. The content validity index and exploratory factor analysis are used for validity and Cronbach's Alpha reliability coefficients are calculated for reliability. For data analysis, frequency-percentage calculations are made by frequency coding for qualitative method, and some citations are made from pre-school teachers' answers.

Results/Discussion

The purpose of the study is to view the teachers' opinions regarding child books illustrations. Because the research used both the qualitative and quantitative methods, both of qualitative and quantitative findings are found. The qualitative findings regarding scales are;

- 46.67% of participants stated that child books in the schools are chosen by teachers,
- 73.33% stated that the first criteria to choose a book, is the illustrations whereas 33.33% stated the first criteria is the age,
- 55.93% of participants stated that illustrator should take colors into account,
- 33.20% stated that being interesting means illustration is good,
- 16.95% stated that the illustrations effects on books selection is to promote child imagination,
- 25.42% stated that the methods on book illustrations are better than before,
- 42.37% stated that the color is the main dot, in the book they mostly like,
- 79.66% of participants stated that pre-schoolers books illustrations should be different from the different ages ones,
- 45.76% stated the reason of difference should be the age,
- 38.98% stated the color is the main dot of illustrations,

- 22.03% stated that illustrators should be expert on pre-school education,
- 5.08% stated that the book illustrations should be more colorful, vitality and dimensions,
- The quantitative findings are stated as comparisons to the teachers' educational level, age and the time they spend in work,
- “Why I love my mother?” books formal properties are differentiated .05 and “The green” books illustration-child relations are differentiated .01 according to teachers educational level,
- Associate degree graduates are higher than the graduate,
- “Hobbies” books formal properties are differentiated .05 according to the age. The average of 20-25 age is higher than the average of 26-up age,
- There is no differentiation about the illustrations, child-illustration relations, and text-illustration relations regarding the time spend in work.

Conclusion

The result of the research put forth the differentiation of the teachers' ideas with respect to the age, education level and the school that are worked in but not differentiate according to the years they worked as teacher.

The researches suggest more books, more different types of books in the class, and need to create awareness about the book selection on the parents and educators, more connections between teachers-children and parents about books and illustrations and more researches.

Giriş

Çocuk kitapları, okul öncesi dönemden başlayarak zihinsel, duygusal, dil becerilerinin edinilmesi sürecinde çocuklara “zenginleştirilmiş bir dil çevresi” yaratan önemli değişkenlerden biri olarak değerlendirilmekte, çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan zevkle okuduğu eserler şeklinde tanımlanmaktadır (Erbay ve Samur, 2010). Sever (2003), çocuk kitabını çocuğun yaşadığı olayları sanatçı bakışı ile yorumlayan yazılı ve görsel araçlar olarak tanımlamaktadır. İşlevsel açıdan resimli çocuk kitapları, sade, canlı, parlak renkleriyle, çocukların zevk alacağı, eğlenirken öğrenebileceği, resimler ve metin diliyle hayal dünyasının kapılarını aralayan, olağan dışı hikâyelerin bir arada olduğu öğretici materyaller olarak ele alınmaktadır (Mardi, 2006). Özetle kitaplar, okul öncesi dönemden başlayarak çocukları renk ve çizginin estetik di-

liyle tanıştıran, onlara dilin anlatım özelliğini duyumsatan, hayat ve insan gerçekliğinden kesitler sunan araçlardır (Sever, 2003).

Çocuk ve kitap ilişkisinin okuma yazmayı öğrenmekle başlamadığı, çocuğun kitapla ilk tanıştığı dönemin 0-6 yaş arası olduğu bilinmektedir (Şimşek, 2002). Güzelyurt ve Saraç'a göre (2018), çocuklar erken çocukluk döneminden itibaren kitaplar ile tanışmalıdır. Bu dönemde çocukların okuma yazma bilmediği dikkate alındığında, yazıyla aktarılan tüm hikâyelerin görsel olarak çocuğa sunulduğu ve renk, biçim, çizgi, doku gibi tasarım elemanlarından oluşan resimlemelerin duygu ve hisleri harekete geçirmede yazıya göre daha etkili olduğu ortaya çıkmaktadır (Mardi, 2006).

Çocuk kitabı resimlemeleri, okul öncesi dönem çocuklarının algılamasını kolaylaştıran, önemli ve vazgeçilmez görsel bir dildir. Bu resimlemeler aracılığıyla, metnin daha iyi anlaşılması, çocuğun bir yetişkine ihtiyaç duymadan kitabı inceleyebilmesi, bazen metne ihtiyaç duymadan olayların ve karakterlerin ifade edilmesi, çocuğun estetik anlayışına hitap edecek renk, biçim ve çizgilerin etkin kullanılması sağlanır. Ayrıca çocuk kitabı resimlemeleri, çocukların sanat zevkini geliştirmenin, hayal etmelerini sağlamanın ve deneyimlerini artırmanın etkili bir yoludur (Goodman, 1998; Sarı, 2006). Altun'a göre (2018), çocuk kitaplarında yer alan resimlemeler ve görseller, çocukların kitaplara ilgi duymasını sağlamasının yanı sıra çocukların görsel okuryazarlığını da desteklemektedir. Bu yüzden çocukların sıklıkla iletişim içerisinde bulunduğu kitaplardaki resimlemeler ve nitelikleri önemlidir (Şeref, 2008).

Okul öncesi öğretmenleri, 0-6 yaşındaki çocuğun anne babadan sonra ilk karşılaştığı yetişkin olması ve çocukla eğitim kurumunda gün boyu zaman geçirmesi nedeniyle, çocuk üzerinde çok etkilidir (Aslan ve Akyol, 2006). Yalçın, Yalçın ve Macun'a göre (2017), öğretmenler ile çocuklar arasında yakın ve uzun süreli bir etkileşim vardır. Kızıltaş, Harmatov ve Sarıçam'a göre (2012), okul öncesi öğretmenleri çocuğun ilk öğretmeni olmasının yanında çocuğun gelecek yaşamını etkileyen insanlar arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Çocuk kitapları, okul öncesi öğretmenin çocukla kaliteli zaman geçirmesi ve sağlıklı bir iletişim kurması için etkili bir yoldur. Çocukluğun ilk yıllarında kitapla tanışmanın çocuğun gelecekteki tüm yıllarını etkilediği, öğretmenlerin kitap ve çocuğun tanışmasında rehber olduğu (Tanju, 2010), okul öncesi öğretmenlerinin de çocukların ilk öğretmenleri olduğu düşünüldüğünde; okul öncesi öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri daha önemli hâle gelir.

Türkiye’de çocuk kitaplarında resimlemenin anlaşılması ve kullanılması konusunda sıkıntılar mevcuttur. Çocuk kitaplarında resimleme konusunda çok az çalışma bulunduğu ve bu çalışmalarda da öğretmen görüşlerine yer verilmediği için araştırma;

- Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemelerin incelenmesi yoluyla bu alana katkıda bulunması,
- Çocuk kitabı resimlemelerine dikkat çekilmesi,
- Var olan çalışmaların fark edilmesi ve sonraki dönemde bu konuda daha fazla araştırma yapılmasının teşvik edilmesi,
- Resimlemenin çocuk kitaplarındaki önemine ve çocuk kitaplarında kullanımına vurgu yapması,
- Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerini ortaya koyması,
- Okul öncesi öğretmenlere çocuk kitaplarının resimlenmesi konusunda önerilerde bulunması açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, çalışmada okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesinin amaçlandığı araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1994).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, farklı illerde görev yapan 96 okul öncesi öğretmenden oluşmuş, öğretmenlere e-posta yoluyla ve yüz yüze görüşmelerle ulaşılmıştır. Öğretmenlerin demografik özellikleri incelendiğinde; %11.4’ünün lise, %46’sının ön lisans, %28’inin lisans ve %4.5’inin yüksek lisans mezunu olduğu; tümü kadın olan katılımcıların %38’inin 20-25 yaş, %34.8’inin 26-30 yaş, %18.5’inin 31-35 yaş, %3.3’ünün 36-40 yaş ve %5.4’ünün ise 41 yaş ve üzerinde olduğu; öğretmenlerin % 49.4’ünün bağımsız anaokulunda, %47’sinin anasınıfında, %3.5’inin kreşte çalıştığı; çalışılan yaş grubuna bakıldığında öğretmenlerin %8.4’ünün 0-3 yaşta, %9.5’inin 4 yaşta, %39.2’sinin 5 yaşta, %22.6’sının 6 yaşta, %16.6’sının ise karma yaşta çalıştığı; %57.3’ünün 0-5 yıl, %32.5’inin 6-10 yıl, %5.6’sının 11-15 yıl, %2.2’sinin 16-20 yıl ve %2.2’sinin ise 21 yıl ve üzerinde görev süresi olduğu

belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmen görüş bildirme formu ve kitap resimlerini değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçek ve form araştırmacılar tarafından ilgili alanyazından faydalanılarak ve konusunda uzman yedi akademisyenin görüşü alınarak geliştirilmiş, uzman görüş formuna verilen cevapların geçerliliğinin hesaplanmasının ardından ölçekler son halini almıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitapları resimlemeleri ile ilgili görüşlerini almak üzere hazırlanan ve iki bölümden oluşan öğretmen görüş bildirme formunun birinci bölümünde demografik bilgileri içeren sorular, ikinci bölümünde ise biçimsel özellikler, resim-metin ilişkisi ve resim-çocuk ilişkisini ortaya koymaya yönelik 13 adet açık uçlu soru yer almıştır. “Kitap Resimlemelerini Değerlendirme Ölçeği” ise, üç farklı bölümden oluşmuştur. Formun birinci bölümünde biçimsel özellikler ile ilgili 14 ifade, ikinci bölümünde resimleme-metin ilişkisi ile ilgili 11 ifade, üçüncü bölümde ise resimleme-çocuk ilişkisi ile ilgili yedi madde bulunmaktadır. 5’li likert tipinde hazırlanan form, katılmıyorum (1), nadiren katılıyorum (2), biraz katılıyorum (3), çoğunlukla katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) şeklinde puanlanmıştır. Ayrıca çalışmada beş adet çocuk kitabı yer almıştır. Seçilen beş adet çocuk kitabı, okul öncesi eğitim alanında uzman bir akademisyen, görsel sanatlar alanında uzman iki akademisyen olmak üzere, toplam üç akademisyenin katkılarıyla belirlenmiş; seçilen kitapların farklı yayın evi, farklı çizer, farklı boyut ve farklı biçimsel özelliklere sahip olmasına dikkat edilmiştir. Kitaplar 5’li likert tipinde hazırlanan “Kitap Resimlerini Değerlendirme Ölçeği” kullanılarak öğretmenler tarafından puanlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları

Araştırmada “Kitap Resimlemelerini Değerlendirme Ölçeği”nin geçerliğinin belirlenmesinde kapsam geçerlik indeksi ve açımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmıştır. Kapsam geçerliğinin belirlenmesi amacıyla uzman görüşleri alınmış ve görüşlerin değerlendirilmesinde, her bir maddeye ait kapsam geçerliği oranı (KGO) hesaplanmış, hesaplanan KGO’ların ortalaması alınarak kapsam geçerliği indeksi (KGİ) belirlenmiştir. Bu indeks, her bir madde için uzmanların o maddeyi gerekli görüp görmediklerinin belirlenmesinde kullanılmaktadır (Yurdugül, 2005). Bu değer, maddelerin uygunluk düzeyi için hesaplanmıştır. Uzman sayısı yedi olması sebebiyle 0.99’dan büyük

olan KGO değerine sahip maddelerin kapsam geçerliğinin sağlandığı sonucuna varılmaktadır (Yurdugül, 2005).

Ölçeğin yapı geçerliğini istatistiksel olarak tespit etmek için, açımlayıcı faktör analizi tekniği kullanılmıştır. “Kitap Resimlemelerini Değerlendirme Ölçeği”nin birbirinden bağımsız üç faktör ve 32 maddeden oluştuğu öngörülmüştür. Bu nedenle üç faktör için (biçimsel özellikler, resimleme-metin ilişkisi, resimleme-çocuk ilişkisi) ayrı ayrı AFA uygulanmıştır. Öncelikli olarak her bir boyutun faktör analizine uygun olup olmadığını anlamak amacıyla KMO ve Bartlett Testi yapılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliğini tespit etmek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan istatistiklere göre, biçimsel özellikler alt boyutuna ait alfa değeri .95, resimleme-metin ilişkisi boyutuna ait alfa değeri .94 ve resimleme-çocuk ilişkisi boyutuna ait alfa değeri .95 olarak bulunmuştur. Tezbaşaran (1997), likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenilirlik katsayısının olabildiğince 1'e yakın olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu sonuçlara göre ölçeğin tamamının güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmanın nitel verileri Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden toplanmıştır. Nitel veriler, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda temalaştırılarak kodlanmış ve kodlanan veriler için frekans-yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Katılımcıların görüşlerini örneklendirmek amacıyla, çalışmada bazı ifadelere açık olarak yer verilmiştir. Nicel verilerin analizinde ise bağımsız değişkene ait kategori sayısı iki olan durumlarda bağımsız örneklem için *t* Testi kullanılmıştır. Her bir kitap için analizler tekrarlanmıştır. Örneklem büyüklüğünün az olması nedeniyle yalnızca öğrenim düzeyi, yaş, kıdem ve okul değişkenleri için analizler gerçekleştirilebilmiştir. Bu amaçla kategori birleştirmeleri yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi, .05'tir.

Bulgular

Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, ölçekler doğrultusunda elde edilen nitel bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Öğretmenlerin çocuk kitaplarını kimin seçtiğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, katılımcıların %46.67'si kitabın öğretmen tarafından seçildiğini,

%11.67'si haftanın bir gününde kitap seçiminin çocuklara bırakıldığını, %11.67'si ise öğrencilerin ve öğretmenin kitapları birlikte seçtiklerini ifade etmişlerdir.

Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım (2012), okunabilir bir kitabın nasıl seçileceğine ilişkin olarak yaptıkları araştırmada, öğrencilerin serbest zamanda okumak için aldıkları kitapları genellikle kendilerinin seçtikleri, ancak bu seçimde özellikle öğretmenlerin önemli rolü olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların %46'sının okullarda çocuklar için kullanılacak kitabın öğretmen tarafından seçildiği bulgusunu destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin kitap seçerken göz önünde bulundurdıkları kriterler incelendiğinde, öğretmenlerin %73.33'ünün kitabın içinde yer alan resimlere, %33.33'ünün çocukların yaşına, %28.33'ünün kitabın çocuk için ilgi çekici olup olmamasına, %25'inin kitabın dilinin çocuk için anlaşılabilirliğine, %21.67'sinin ise çocuğun gelişim düzeyine uygunluğuna önem verdiği görülmektedir. Bu yönde görüş belirten K63'ün ifadeleri şöyledir: *“Göz önünde bulundurulması gereken birçok nokta var. Tabii ki en başta çocuğun yaş düzeyine uygun olması gerekiyor. Çocuk kitabı eline aldığı anda ve sayfaları çevirdiğinde, okuyamasa bile resimlerinden çıkarımda bulunabilmelidir.”*

Araştırma bulgusunda da ortaya çıktığı gibi, özellikle okul öncesi çocuk kitaplarında resimleme özellikleri önemli bir yer tutmakta ve kitap seçiminde daha çok resmin ve kısa bir metnin olduğu kitaplar daha çok tercih edilmektedir. Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş (2011) tarafından ilkökul çocuklarına yönelik kitapların, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelendiği araştırmada, kitaplarda yüksek oranda (%93) resim bulunduğu bulgusu ortaya konmuştur.

Öğretmenlerin kitap yazarlığı/çizerliği ile ilgili deneyimi olup olmadığına ilişkin görüşleri incelendiğinde, çalışmaya katılan 60 öğretmenin %66.67'sinin kitap yazarlığı/çizerliği ile ilgili bir deneyiminin olmadığı, %33.33'ünün ise bu konuda deneyim sahibi olduğu ve bu öğretmenlerin %6.67'sinin çizerlikle, %3.33'ünün ise yazarlıkla ilgili deneyim edindiği belirlenmiştir. Deneyimi olan diğer öğretmenler ise hangi alanda çalıştıklarına dair görüş belirtmemişlerdir. Kitap yazarlığı ya da çizerliği olan öğretmenlerin bu çalışmayı yapma nedenlerine ilişkin görüşleri ve görüşlerin dağılımları incelendiğinde kitap yazarlığı ya da çizerliği olan öğretmenlerin bu çalışmayı yapma nedenleri, %3.33 çocuklara olan sevgi iken, %21.67 üniversite eğitimleri sırasında kendilerine ödev verilmesidir. Bu yöndeki görüşler şöyledir:

“Çocuk Edebiyatı dersinde hikâye kitabı hazırlığı oldu.” (K34), “Üniversite dönemimde Çocuk Edebiyatı dersi dâhilinde ödev hazırlamak amacıyla arkadaş grubumla kendi kitabımızı oluşturmuştuk. Her şeyi bize aitti.” (K57). Bu durum üniversite eğitiminin çocuk kitabı resimlemeleri konusunda motive edici bir etkisinin olduğunu açık şekilde ortaya koymaktadır.

Okul öncesi dönem kitabı resimlerken çizerin dikkat etmesi gerekenlere ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, resimlerde kullanılan renklerin canlılığı (%55.93), resimlerin çocuklar tarafından anlaşılabilir olması (%37.29), resimlerin büyüklüğü (%22.03), resimlerin dikkat çekici olması (%13.56), resimlerin çocukların gelişim düzeyine uygun olması (%13.56), resimlerin çocuğun ilgisini çekebilmesi (%8.47), çizimlerin net olması (%8.47), çizimlerin gerçeğe yakın olması (%8.47), yazı ve resmin ilişkili olması (6.78), yazıların puntosu (%5.08), basımın kaliteli olması (%3.39), resimlerin birbiriyle tutarlı olması (%1.69) öğretmenler tarafından belirlenen özellikler olarak dikkati çekmektedir. Bu bulgu, öğretmenlerin resimleme özelliklerinde kullanılan renklere önem verdiğini ve çizerlerin de önem vermesini istediklerini göstermektedir.

Yapılan araştırmalar çocuk kitaplarında resimleme yapan kişinin dikkat etmesi gereken özelliklere değinmişlerdir. Kara’ya göre (2012) yeni, yaratıcı, özgün ve bilinçli üretim gerçekleştiren çizerlerin yapıtları çocuklara hitap eder. Çocuk kitabı resimlemesi yapan kişinin, her şeyden önce iyi bir hayal gücüne sahip olması, çocuk resimlerinin gelişimi, aşamaları ve özellikleri hakkında bilgi birikiminin olması gerekmektedir. Bu kişilerin aynı zamanda çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimleri, grafik sanatı ve teknikleri, tipografi, yazım kuralları, hatta cilt ve kapakla ilgili bilgilere sahip olması beklenir. Kitabın resimlerini yapan kişinin renk konusunda bilgi sahibi olması, çocuk duyusuna hitap eden renkleri tespit edebilmesi ve renklerin çocuklar üzerindeki psikolojik etkilerini bilmeleri de önemlidir (Çakmak ve Dağlıoğlu, 2009).

Öğretmenlerin iyi resimlemeye ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin öncelikli olarak çocukta ilgi uyandıran resimlerin iyi resimleme olduğuna ilişkin görüş bildirdikleri (%32.20), daha sonra ise %22.03’lük oranla renkli resimlerin, %18.64’lük oranla konu ile resim bütünlüğünü sağlayabilen resimlerin, %16.95’lik oranla karmaşadan uzak ve yalın çizimlerin, %10.17’lik oranla büyük figürlerin iyi resimleme olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Kazanımlara uygunluk ve resimlerin birbiriyle uyumu ise

%1.69'luk oranla en az ifade edilen görüş olmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %18.64'ü iyi resimlemenin konu ile resim bütünlüğünü sağlaması gerektiğini vurgulamıştır. Bu yönde görüşler şöyledir: “*Konu ile bütünlüğü sağlayan bir resimleme olmalı.*” (K3), “*Hikâye resimle örtüşmeli, okumadan da hikâye resimden anlaşılmalı*” (K25), “*Figürlerin alttaki yazıyı resimle anlatabilmesi önemli*” (K33), “*Konunun resimle hemen pekişmesi gerekir*” (K46), “*İçeriği, çizimi, renkleri ve daha birçok özelliği bakımından öyküye uygunsuz resimleme iyidir*” (K57), “*Çocukların resim-yazı kargaşası yaşamadan o anda konu ile bütünlüğü sağlayan bir resimleme olmalıdır*” (K93). Çalışmada iyi resimlemenin renkli olması gerektiğini belirten katılımcılar ise, “*Canlı ve anlaşılır resim*” (K7), “*Boyut büyük, renklerin canlı olması*” (K67) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Körükçü (2012) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken temel özellikleri ele aldığı araştırmada 124 çocuk kitabını incelemiş ve kitapların %96.7'sinde resimlerin metin ile ilişkisi olduğu bulgusunu elde etmiştir.

Tablo 1. Kitap Tercihinde Kitaptaki Resimlemenin Etkisi

Kitap tercihinde kitaptaki resimlemenin etkisi	N	%
Hayal gücünü etkiler.	10	16.95
Çocuğun öyküyü anlamasını kolaylaştırır.	8	13.56
Çocuğun gelişim düzeyini destekler.	8	13.56
Çocuk üzerinde ve yaşamında olumlu etki yaratır.	7	11.86
Kitapta bütünlük sağlar.	5	8.45
İlgi çekicidir.	4	6.78
Renkler arasında ahenk vardır.	4	6.78
Çocuğun estetik duygusunu geliştirir.	2	3.39
Çocukların kitaba yönelme sebebidir.	2	3.39

Kitap tercihlerinde kitap resimlerinin etkisi sorulduğunda, okul öncesi öğretmenlerin %16.95'i hayal gücünü etkiler, %13.56'sı çocuğun öyküyü anlamasını kolaylaştırır, %13.56'sı ise çocuğun gelişimini destekler görüşünü bildirmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine dair yüzdelikler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Öğretmenlerin çocuk kitaplarının resimlemesinde son yıllarda kullanılan yöntemleri nasıl bulduklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, günümüzde kitapların daha renkli (%38.98), daha iyi (25.42), ilgi çekici (%22.03) ve resimler açısından çocuğun düzeyine daha uygun (%13.56) olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada öğretmenlere farklı yayınevlerine ait beş adet kitap sunulmuş ve resimleme açısından en beğendikleri kitabı ve neden o kitabı tercih ettiklerini belirtmeleri istenmiştir. Seçilen kitabı tercih etme nedenleri Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Tercih Ettiği Kitabı Seçme Nedenleri

Öğretmenlerin tercih ettiği kitabı seçme nedenleri	N	%
Kullanılan renkler	25	42.37
Kitabın boyutu ve resimlerin büyüklüğü	7	12.86
Detaydan uzak olması	7	11.86
Konu-resim bütünlüğü sağlaması	6	10.14
Görselliği	5	8.47
Çocukların dikkatini çeken kitaplar olması	5	8.47
Gerçekçi olması	4	6.78
Resme bakınca çocuğun yorum yapabilmesi	4	6.78
Anlaşılabilirliği	3	5.08
Etkileyici olması	2	3.39
Kitabın kalitesi	2	3.39
Diğer (Duyguları net ifade edebilirliği, neden-sonuç ilişkisi kurabilmesi vb.)	6	10.14

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin bir kitabın resimlemelerini beğenmelerinde en etkili faktörün renk olduğu (%42.37) görülmektedir. Daha sonra sırasıyla kitabın boyutu ve resimlerin büyüklüğü (%12.86) resimlerin detaydan uzak olması (%11.86), resimlerin konu-resim bütünlüğünü sağlaması (%10.17), resimlerin çocukların dikkatini çekmesi (%8.47) ve görsellik (%8.47) öğretmenler için önemli bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %10.17’si beğendikleri kitapların resimlemelerinde konu-resim bütünlüğü olup olmadığına dikkat ettiklerini söylemişlerdir. Bu yönde görüşler şöyledir: “Kitabı hiç okumasanız da resimleri görünce hikâyeyi merak ediyorsunuz. Her sayfada farklı hissediyorsunuz.” (K63)

Kitap resimleme işini kimlerin yapmasının uygun olacağına ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, kitap resimleme işini okul öncesi alanında uzman kişilerin yapması gerektiğini düşünen öğretmen oranının (%22.03) diğer oranlardan fazla olduğu görülmektedir. Daha sonra öğretmenler sırasıyla alanında uzman kişilerin (%11.86), resim öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin (%8.47), ressamların (%8.47) bu işi yapmalarının uygun olduklarını belirttiği görülmektedir.

Yapılan araştırmalar, çocuk kitabı resimlemesini yapan bireylerin özelliklerine değinmişlerdir. Çocuk kitabı resimlemesi yapan kişinin, her şeyden önce iyi bir hayal gücüne sahip olması, çocuk resimlerinin gelişimi, aşamaları

ve özellikleri hakkında bilgi birikiminin olması gerekmektedir (Çakmak ve Dağlıoğlu, 2009). Şahin'e göre (2014), yetenekli çizerler sanatlarıyla tüm kurguyu oluştururlar ve harfleri gereksiz kılarlar. Mardi'ye göre (2006) çocuklar için yazı yazan ve çizen sanatçıların çocuklar kadar zengin bir hayal gücüne sahip olmaları önemlidir. Bunun için de okul öncesi alanı uzmanları, edebiyat alanı uzmanları ve resim sanatçılarının beraber ve iş birliği içinde çalışmalarının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Gönen ve Aydos, 2013).

Öğretmenlerin farklı yöntemlere ilişkin görüşleri incelendiğinde katılımcıların çok azının bu maddeyle ilgili görüş belirttikleri görülmektedir. Kitaplarla ilgili en fazla üç boyutlu çizimlere önem verilmesi gerektiği yönünde (%8.47) görüş belirtilmiştir. Bu soru için görüşler şöyledir: “*Kitaplar hazırlanırken gruplar üzerinde ortalama etki değil de bireysel farklılıklar da düşünülmesi.*” (K3), “*Çocuk hikâyelerinde hikâyeden çok resimlemeye çok iş düşüyor. Bu nedenle çocuk hikâyelerinde dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, resimlemedir.*” (K8), “*Çocukların hikâyeyi kolayca tutabileceği ve kolayca çevirebileceği boyutta olmalı.*” (K10), “*Ben bir kitabı okurken çocukluğumu düşünürüm. Nasıl okunursa mutlu olurum diye çocuklara o şekilde okurum.*” (K20), “*Kabartmalı ve üç boyutlu kapak ilgi çekici olabilir.*” (K24), “*Bazı kitaplarda resimlerin karmaşık olduğunu görüyoruz. Daha sade olabilir.*” (K29), “*Okullarda üç boyutlu hikâye kitabı kullanılırsa çocuklar daha mutlu olur.*” (K32), “*Gerçek hikâyelerden ayrıntılar içeren, yeni bilgiler öğreten kitaplar tercih edilmeli.*” (K38), “*Daha değişik, ilgi çekici malzemeler kullanılarak çocuk kitapları oluşturulabilir. Böylece hayal güçlerini zorlamış oluruz.*” (K57), “*Yaratıcı çizimler, üç boyutlu kitaplar kullanılmalı*” (K94).

Çocuk kitabı resimlenmesine ilişkin öğretmenlerin paylaştığı diğer görüşleri incelendiğinde katılımcıların %5.08'inin kitaplarda yapılan resimlemelerin daha gerçekçi, üç boyutlu ve renkli olması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Resimlerin çocukların hayal gücünü geliştirecek, çocuklara bir şeyler katabilecek nitelikte ve konu resim bütünlüğü sağlanmış şekilde olması gerektiğini düşünen öğretmen oranı ise %3.39'dur. Öğretmenlerin resimli çocuk kitaplarının resimlenmesi konusunda paylaştığı bu görüşler aşağıda ifade edilmiştir. “*Çocuğun hayal gücünü geliştirecek nitelikte olmasına önem verilmesi, çocuğun kendisini ifade etmesinde etkili olacaktır.*” (K1), “*Kitaptaki olayların belli bir düzen içinde olması gerekir. Konu ve resimlerin uyumlu olması gerekir.*” (K20), “*Hareketli resimler ve asetat kullanılan hikâye kitapları daha çok olabilir.*” (K25), “*Kullanılan kâğıdın kalitesi ve parlaklık*

önemli” (K28), “*Son yıllarda çıkan üç boyutlu ve büyük kitapların gayet iyi olduğunu düşünüyorum.*” (K29), “*Ebatlar değişebilir. Kulağa ve dokunma hissine yardımcı olabilir.*” (K30), “*Canlı, büyük ve üç boyutlu olması daha güzeldir.*” (K32), “*Canlı ve cansız varlıkların iyi resmedilmiş olması ve kitabın konusu ile bütünleşmiş olması gerekir.*” (K38), “*Anlatılan konu gerçeğe yakın ve somut olmalı*” (K41), “*Çocuğun zekasını geliştirecek yöntemler kullanılmalı*” (K45), “*Çocuğun hayal dünyasını geliştirmelidir.*” (K93), “*Kesinlikle resimlerin ne anlam ifade ettiği bilinerek tamamlanmalı*” (K49), “*Eğitici olmaları ve her gelişim alanına yönelik hazırlanmaları önemlidir.*” (K94).

Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre ele alındığı bu çalışmada, beş farklı çocuk kitabının (Neden Annemi Çok Seviyorum, Uğraşlar, Yeşil, Küçük Vak Vak Yeni Arkadaş, Küçük Karganın Bir Günü) öğretmenler tarafından değerlendirilmeleri istenmiş, kitaplar değerlendirilirken araştırmacılar tarafından geliştirilen Kitap Resimlerini Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda, çocuk kitapları resimleme özellikleri öğretmenlerin eğitim, yaş ve kıdem durumuna göre karşılaştırılmıştır. Ortaya çıkan nicel bulgular şöyledir:

“Neden Annemi Çok Seviyorum” adlı kitaba ait biçimsel özelliklerin ve “Yeşil” adlı kitabın resimleme-çocuk özelliklerinin, öğretmenlerin eğitim durumuna göre farklılaştığı belirlenmiştir. Her iki anlamlı farklılıkta da ön lisans ve lise düzeyinde eğitim almış öğretmenlerin ortalaması, lisans ve daha üstü eğitim almış öğretmenlerden daha yüksektir. Bu duruma göre, ön lisans ve lise düzeyinde eğitim alanların bu kitapları daha fazla beğendiklerini söylemek mümkündür. Bununla birlikte, lisans ve lisansüstü eğitim alanların az puan vermesi, daha seçici davrandıklarını ve beklentilerin daha fazla olduğunu da gösterebilir.

“Uğraşlar” kitabına ait biçimsel özelliklerin yaş değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bu anlamlı farklılıkta, 20-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin ortalaması, 26 ve üstü yaş öğretmenlerden daha yüksektir. Bu durum yaş ile beğenilerin ve ilgilerin değiştiğini gösterebilir. Estetik algı ve sanatsal değerler de yaş ile birlikte farklı yorumlanabilir.

Hiçbir kitaba ait çocuk kitaplarının resimleme özellikleri ölçeğinden elde edilen puanların kıdem değişkenine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Sonuç

Okul öncesi dönem çocuk kitabı resimlemelerinin öğretmen görüşlerine

göre incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, çocuk kitaplarının resimleme özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri şöyledir:

Çocuk kitaplarını genellikle öğretmenlerin seçtiği, öğretmenlerin kitap seçimlerinde kitap resimlerine önem verdiği, çocukların ilgisini çekmesine ve anlaşılabilir olmasına özen gösterdiği görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerine göre çocukta ilgi uyandıran resimler, renkli resimler, konu ile resim bütünlüğünü sağlayabilen resimler, karmaşadan uzak ve yalın çizimler, büyük figürler iyi resimlemelerdir. Bununla birlikte kitap resimlerinin çocuğun hayal gücünü etkilediği, gelişimi desteklediği ve çocuğun öyküyü anlamasını kolaylaştırdığını düşünmektedirler. Öğretmenlere göre çocuk kitaplarının resimlemede son yıllarda kullanılan yöntemler daha önceki yıllara göre daha renkli, daha iyi, ilgi çekici ve çocuğun düzeyine daha uygundur.

Okul öncesi öğretmenlerinin geneli, çocuk kitabı yazarlığı veya çizerliğine yönelik deneyimlerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Okul öncesi dönem kitabı resimlerken çizerin dikkat etmesi gerekenlere ilişkin öğretmenlerin görüşleri; resimlerde kullanılan renklerin canlılığı, resimlerin çocuklar tarafından anlaşılabilir olması, resimlerin büyüklüğü, resimlerin dikkat çekici olması, resimlerin çocukların gelişim düzeyine uygun olması, resimlerin çocuğun ilgisini çekebilmesi çizimlerin net olması, çizimlerin gerçeğe yakın olması, yazı ve resmin ilişkili olması, yazıların puntosu, basımın kaliteli olması ve resimlerin birbiriyle tutarlı olmasıdır. Öğretmenler, kitap resimleme işinin okul öncesi alanında uzman kişiler tarafından yapılması gerektiğini belirtmişler, ayrıca ressam ile eğitimcilerin bu anlamda işbirliği yapmasının önemine değinmişlerdir.

Çalışmada yer alan beş çocuk kitabına yönelik sonuçlar şu şekildedir: “Neden Annemi Çok Seviyorum” kitabına ait biçimsel özelliklerin ve “Yeşil” kitabına ait resimleme-çocuk özelliklerinin eğitim değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Her iki anlamlı farklılıkta da ön lisans ve lise düzeyinde eğitim almış öğretmenlerin ortalaması, lisans ve daha üstü eğitim almış öğretmenlerden daha yüksektir. Bu duruma göre, ön lisans ve lise düzeyinde eğitim alanların bu kitapları daha fazla beğendiklerini söylemek mümkündür. Bununla birlikte, lisans ve üstü eğitim alanların az puan vermesi, daha seçici davrandıklarını ve beklentilerin daha fazla olduğunu düşündürmektedir.

“Uğraşlar” kitabına ait biçimsel özelliklerin yaş değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bu anlamlı farklılıkta, 20-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin ortalaması, 26 ve üstü yaş öğretmenlerden daha yüksektir. Bu durum

yaş ile beğenilerin ve ilgilerin değiştiğini gösterebilir. Estetik algı ve sanatsal değerler de yaş ile birlikte farklı yorumlanabilir.

“Küçük Vak Vak Yeni Arkadaş” kitabına ait resimleme-metin özelliklerinin okul değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bu anlamlı farklılıkta, anaokulu-kreşte çalışan öğretmenlerin ortalaması, anasınıfında çalışan öğretmenlerden daha yüksektir. Çocuk kitapları resimlerini değerlendirme ölçeğinden elde edilen puanların kıdem değişkenine göre hiçbir kitap için farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Araştırmanın sonucunda; okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimleme hakkında öğretmen görüşlerinin eğitim durumuna, yaşa, çalıştığı kuruma göre farklılık gösterdiği ancak kıdem durumuna göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerileri sunmak mümkündür.

Okul öncesi dönem çocuk kitapları seçilirken çocuklarının gelişim özelliklerinin yanı sıra bireysel farklılıklar, ilgi ve ihtiyaçlarda göz önünde tutulmalıdır. Bunu sağlamak için sınıftaki kitaplar seçilirken farklılıkları da vurgulayan (down sendromu, görme engeli, yürüme engeli, dünya çocukları vb.) kitaplara yer verilebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının görsel varlıklara ilgilerini gözlemlemek, görsel varlıklar aracılığıyla sanatsal/ estetik değerleri fark etmesine olanak sağlamak gerekir. Bunun için kitaplarda bulunan görselleri destekleyen materyaller (kukla, poster, afiş, vb.) kitap köşesinde bulundurulabilir.

Okul öncesi öğretmenleri kitap seçimini etkin kılabilmek için; çocukların gelişim düzeyine uygun, biçimsel özelliklerin de metin kadar kaliteli olduğu, resimlerin net, anlaşılır, yaratıcı, ilgi çekici, konuya uygun ve sanatsal değerler taşıyan nitelikte olduğu, farklı malzeme (kumaş, ahşap gibi) ve görsel tekniklerin kullanıldığı (üç boyutlu, kabartmalı, dijital baskı) kitaplara sınıfta yer verebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin yeni yayınları takip ederek, sınıf kitaplığının sık sık güncellenmesi sağlanabilir.

Okul öncesi dönem çocuklarıyla çalışan eğitimciler nitelikli kitapların resimleme ve metin özellikleri konusunda bilgi sahibi olmalı, kitap seçiminde rol alan aileleri yönlendirmelidir. Ailelere yönelik küçük el ilanları ve kitapçıklar oluşturulabilir veya seminerler, konferanslar, veli toplantıları

düzenlenebilir. Bu toplantılar da rehber öğretmenler, yöneticiler ve diğer okul öncesi öğretmenlerin de katılımını sağlanabilir.

Okul öncesi dönem çocuğuna hitap eden, gelişim özelliklerini dikkate alan, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabilen, nitelikli resimlemelerin olduğu yayınlara ihtiyaç duyulmaktadır. Daha fazla nitelikli yayının yayınlanmasına olanak sağlamak için okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yayın yapan yayınevlerinin okul öncesi eğitimciler ve illüstratörler ile iş birliği içinde olması önemlidir. Bu iş birliğinin sağlanması için, yayın evleri, tanıtım günleri ve atölye çalışmaları düzenleyebilir.

Çalışma okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemelerin aile görüşlerine göre incelenmesi veya okul öncesi dönem çocuk kitapları resimlerinin çocuk görüşlerine göre incelenmesini amaçlayan başka çalışmalarla da desteklenmelidir.

Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre ortaya konulmasında, araştırma iki özgün veri toplama aracı geliştirilerek kullanmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda görsel sanatlar alanında uzman kişilerin de etkin katılımı ile okul öncesi eğitim alanında uzman ve görsel sanatlar alanında uzman kişilerin işbirliği dikkate alınarak, veri toplama araçları güncellenebilir, farklı veri toplama araçları geliştirilebilir.

Kaynakça

- Aslan, D. ve Akyol, A. K. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 51-60.
- Alpöge, G. (2003). Çocuk edebiyatının çocuk gelişimine katkısı. *Kök Çoluk Çocuk Dergisi*, 24, 32-33.
- Altun, D. (2018). Pre-service preschool teachers' reading habits, attitudes, and experiences as predictors of their level of competence in selecting children's illustrated storybooks. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(3), 826-852.
- Ateş, S., Çetinkaya, Ç. ve Yıldırım, K. (2012). Okunabilir bir kitap nasıl seçilir? *İlköğretim Online*, 11(2), 319-331.
- Çakmak, Ç. Ö. ve Dağlıoğlu, E. H. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Erbay, F. ve Samur, Ö. A. (2010). Anne ve babaların çocuk kitapları hakkındaki genel görüşleri ile çocukların alıcı dil gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical Forthe Languages, Literature and History of Turkish*, 5(4), 1063-1064.
- Fang, Z. (1996). Illustrations, text, and the child reader: What are pictures in children's storybooks for? *Reading Horizons*, 37(2), 130-142.

- Goodman, Y. (1998). *Foreword: the making of meaning through the picture book. I: Evans, Janet (red.) What's in the Picture? Responding to Illustrations in Picture Books*. London: Paul Chapman Publishing.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uçuş, Ş. ve Uygun, M. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Gönen, M. ve Aydos, E. H. (2013). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziksel özelliklerinin incelenmesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 1-14.
- Güzelyurt, T. ve Saraç, S. (2018). 48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır? Bir delphi çalışması. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(1), 52-75.
- Işıtan, S. (2005). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramı ile ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kara, C. (2012). Çocuk kitabı seçiminde resimlemelerle ilgili olarak ebeveynin dikkat etmesi gereken başlıca unsurlar. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimi Dergisi*, 1(1), 225-232.
- Karasar, N. (1994). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kızıltaş, E., Halmatov, M. ve Sarıçam, H. (2012). Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 173-189.
- Körükçü, Ö. (2012). Okul öncesi eğitime yönelik çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.
- Mardi, Ö. H. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Nicholas, J. L. (2007). An exploration of the impact of picture book illustrations on the comprehension skills and vocabulary development of emergent readers. The Doctoral Dissertations. *The Department of Educational Theory, Policy, and Practice. Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College*, https://digitalcommons.lsu.edu/gradschool_dissertations/801
- Sarı, N. (2006). *Çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sever, S. (2003). Çocuğun gelişim sürecini bütünleyen bir araç: edebiyat. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 3, 24-29.
- Şahin, G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran bir resim. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3), 1309-1324.
- Şeref, G. (2008). *Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik masal kitaplarında illüstrasyonların incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Rengarenk Yayınları.

- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 30-39.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Yalçın, M., Yalçın, F. A. ve Macun, B. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde öğretmen cinsiyeti ile ilgili görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 693-710.
- Yurdugül, H. (2005). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 1, 771-774.